

Zienswijze Platform Kerk en Aardbevingen

September 2015

Bij het Platform Kerk en Aardbevingen zijn aangesloten:

Jacobine Gelderloos, PhD Protestants Theologische Universiteit Groningen
Nellie Hamersma-Sluis, pastor Bisdom Groningen Leeuwarden
Wiebke Heeren, predikant Protestantse Gemeente Delfzijl
Tjalling Huisman, predikant Protestantse Gemeente Maarland
Harmen Jansen, predikant Protestantse Gemeente Winsum-Obergum
Jako Jellema, voorzitter,
Frits Postema, interim pastor Protestantse Gemeente Bierum-Holwierde-Krewerd
Marco Roepers, predikant Protestantse Gemeente Maarland
Jitse van der Wal, predikant Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt Appingedam
Wiebrand van Weerden, Waardevol Leven Gemeente Loppersum
Reint Wobbes, Hervormde Gemeente Huizinge (en St. Oude Groninger Kerken)

Het Platform werkt aan informatie en bewustwording van de materiële en immateriële gevolgen van de aardbevingen, stimuleert de pastorale en diaconale ondersteuning van bewoners, wisselt kennis en informatie uit en participeert in de theologische en ethische doordenking van aardbevingsgerelateerde problematiek.

Contactadres: ds. Marco Roepers, Burgemeester van der Munnikstraat 9, 9919 AN Loppersum 0596-572929, email: marco@roepers.net

Analyse

De gevolgen van de aardbevingen blijven niet beperkt tot scheuren in woningen, scholen, bedrijfsgebouwen en monumenten

1. De schade aan huizen en de woonomgeving maakt inbreuk op het welzijn van Groningers en vormt daarmee een aantasting van de leefbaarheid. Mensen voelen zich onveilig in hun eigen huis. Zien zich geconfronteerd met een situatie waarin hun plannen doorkruist worden en hun leven er anders uit komt te zien. Groningers hebben het gevoel dat hen de zeggenschap over hoe ze hun huis en hun leven willen inrichten ontnomen wordt. Ze vragen zich af hoe hun leven en hun leefomgeving erover tien jaar uitzien en zien dat de aardbevingsproblematiek zich stapelt bovenop andere problemen zoals bevolkingskrimp en werkloosheid.
2. Er dreigen conflicten en segregatie in de samenleving doordat mensen met eenvoudige en complexe schade hele verschillende ervaringen opdoen met de schadeafhandeling. Daarnaast zijn sommige mensen beter in staat om voor zichzelf op te komen en de schadeafhandeling te regelen dan anderen. Ook merken mensen dat ze na verloop van tijd soms niet meer met hun verhalen terecht kunnen in hun sociale omgeving. Verder worden sociale verbanden verstoord doordat mensen moeten of willen verhuizen, met alle demografische gevolgen van dien. In de regio ontstaan verschillen tussen het aardbevingsgebied en de rest van de provincie. Daarnaast dreigt de kloof tussen Groningen en de rest van het land groter te worden, doordat mensen elders grotendeels onbekend zijn met de situatie waarin veel Groningers dagelijks leven.
3. We zien wantrouwen tegen overheden en politici vanwege de nauwe verstrengeling van de overheden met de NAM, de jarenlange politieke ontkenning van de aardbevingsproblematiek, de collectieve onmacht om de stapeling van problemen (krimp, leegloop, werkloosheid) te doorbreken, de macht van grote ondernemingen (welke bedrijven van elders gaan de grote opdrachten krijgen in het kader van schade-preventief bouwen en verbouwen?) en de geringschattende of ondeskundige uitlatingen van 'officials' over de waarde van kostbaar cultureel erfgoed. Kortom: de scheuren onder het aardoppervlak veroorzaken niet alleen scheuren in de bebouwing, maar ook in de sociale cohesie van dorpsgemeenschappen en zo raken mensen zelf verscheurd. Het bestaan in een gedeelte van Groningen wordt bedreigd, maar op een manier die sociaal geografen in 1959 niet voor mogelijk hadden gehouden.¹

Aanpak

Allereerst is het van fundamenteel belang dat bewoners **zeggenschap** hebben over hoe en door wie de materiële schade hersteld wordt en preventieve maatregelen worden uitgevoerd. Daarom moet tijdens het gehele proces van schadeafhandeling en preventieve maatregelen in het oog worden gehouden hoe de thuissituatie leefbaar blijft. Mensen hebben er niet zelf voor gekozen om hun huis te verbouwen, wildvreemden over de vloer te krijgen en soms zelfs (tijdelijk) te verhuizen. Ook is het van belang dat Groningers zelf de toekomst van de regio kunnen vormgeven en kunnen beslissen over de ingrepen in hun landschap en de organisatie van zorg, onderwijs en andere voorzieningen.

Een voorwaarde in dit alles is volledige **transparantie** van belangen, besluitvormingsprocessen en procedures en het maximaal ontvlechten van verstrengelde belangen. We bepleiten bij de verdere ontwikkeling en uitvoering van plannen voor een

¹ P.J. Bouman, *Bedreigd bestaan, de sociale, economische en culturele situatie in Noord-Groningen*, Groningen, 1959. Destijds werd het bestaan bedreigd door de migratie van vooral hoger opgeleide jongeren, de angst was dat voorzieningen onder druk zouden komen te staan en dat vooral kleine dorpen leeg zouden lopen. Uit recent onderzoek blijkt dat de ervaren leefbaarheid in de kleinste dorpen juist het groot is, maar de vraag is of dat zo blijft.

Zienswijze Platform Kerk en Aardbevingen

September 2015

'aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen' gegarandeerde ruimte voor een inbreng van **kritische en ethische reflectie** van kerken en andere maatschappelijke groeperingen. Daartoe zou het goed zijn om een ethische commissie aan te stellen met advies- en instemmingsbevoegdheid, die de zorgplicht richting de getroffen regio bewaakt. Deze commissie zou ook een gedragscode kunnen opstellen voor NAM, taxateurs, overheid etc. Het is nodig om te onderzoeken hoe **herstel van vertrouwen** kan plaatsvinden, hoe fouten recht gezet kunnen worden, hoe de schade op een goede, esthetisch verantwoorde, betaalbare en duurzame manier hersteld kan worden en hoe bewoners daarbij recht gedaan kan worden. Ook de immateriële en psychische schade moeten erkend worden.

Met het oog op de toekomst spelen verder vragen als: wat zijn de gevolgen van het uithollen van de aarde voor toekomstige generaties? Wat zijn mogelijkheden voor een duurzame energievoorziening en een duurzame economie, zodat de afhankelijkheid van gas zo snel mogelijk minder groot wordt? De aardbevingsproblematiek confronteert ons met de noodzaak van versnelde collectieve aanpak van deze **verduurzaming** én van **herstel van solidariteit** tussen Groningen en de rest van het land, tussen generaties van nu en die van de toekomst.

Aanbod van kerken

Bij het platform is een breed scala van kerken in de regio aangesloten en daarmee vertegenwoordigt het platform een kwart van de Groninger bevolking. De professionals en grote aantallen vrijwilligers binnen de kerken staan in direct contact met de bevolking en zijn daardoor goed geïnformeerd over de sociaal-emotionele gevolgen van de aardbevingen, de ervaring van onveiligheid en de schadeafhandeling. Daarnaast vormen de kerken een regionaal en nationaal netwerk waarin informatie snel verspreid en uitgewisseld kan worden. Daarom is de kerk een belangrijke sociale gesprekspartner, zowel op lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Vanuit de maatschappelijke betrokkenheid die kerken van oudsher hebben, willen we graag bijdragen aan de leefbaarheid (quality of life) van de regio. Dit vertaalt zich in:

1. luisterend oor en ondersteuning bieden aan mensen die getroffen zijn door de aardbevingsproblematiek en onzekere toekomst.
2. ontmoetingen van verschillende groepen faciliteren om ervaringen en ideeën uit te wisselen en gezamenlijk perspectief op de toekomst te ontwikkelen. Zo kan de sociale cohesie versterkt worden en onderlinge verschillen aangepakt worden.
3. bieden van opvang in kerken en bijgebouwen na incidenten en rampen.
4. contacten met plaatselijke overheden en participatie in maatschappelijke discussies over thema's als zorg, duurzaamheid en participatiesamenleving.

Dit document is opgesteld op verzoek van de nationaal coördinator Groningen en wordt ook ingebracht in het gesprek met de maatschappij op weg naar een meerjarenprogramma 'Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen'. Tevens wordt dit document aangeboden aan NAM B.V. in Assen en aan het algemene publiek.